

نقاشی گروهی یادگیری گروهی

از میان شیوه‌های متعدد آموزشی، یکی از روش‌های بسیار مؤثر، یادگیری گروهی است. نقاشی گروهی در پیوند با مبحث یادگیری گروهی می‌تواند یکی از بهترین روش‌ها برای ایجاد تعامل بیشتر میان دانش‌آموزان کلاس باشد. سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که مزایای نقاشی گروهی چیست؟ آیا نقاشی گروهی می‌تواند بر بهبود روند یادگیری تأثیری داشته باشد؟ این مقاله می‌کوشد این موضوع را بررسی کند.

نقاشی گروهی و ویژگی‌های آن

پویایی هنر سبب می‌شود برنامه‌های آموزشی کلاس هنر، نسبت به دیگر درس‌ها، از تنوع بیشتری برخوردار باشند؛ تنوعی که امکان تجربیات جدیدی را برای دانش‌آموزان فراهم می‌سازد. نقاشی یکی از فعالیت‌های هنری است که کودکان بسیار به آن علاقه‌مندند. از این رو، کودکان

همیشه از نقاشی، به‌خصوص نقاشی گروهی، استقبال می‌کنند. فعالیت‌های هنری در اکثر موارد در مدارس به‌صورت انفرادی انجام می‌شوند، در حالی که انجام فعالیت گروهی در کلاس هنر، تجربه‌ای متفاوت را در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد. در اینجا لازم به ذکر است، منظور از انجام فعالیت هنری به‌صورت انفرادی،

روند اجرایی اثر است که در نقاشی گروهی، این بخش از فعالیت نیز به‌صورت گروهی انجام می‌شود، زیرا فرایند مطرح کردن موضوع و بررسی آن در کلاس توسط معلم، همیشه به‌صورت گروهی و با تبادل نظر دانش‌آموزان صورت می‌گیرد. در واقع، آموزش هنر به‌صورت مستمر، از فعالیت‌های گروهی در روند آموزش بهره می‌برد، اما در نهایت، دانش‌آموزان به تنهایی به نقاشی می‌پردازند و هر یک به‌صورت جداگانه و با توجه به برداشت‌های شخصی از موضوع، اثر هنری خود را خلق می‌کنند. نقاشی گروهی این امکان را برای کودکان فراهم می‌سازد که در برداشت‌های یکدیگر از موضوع سهیم شوند و در مورد آن‌ها به بحث و تبادل نظر بپردازند تا تصویری که در نهایت ترسیم می‌کنند، مطابق نظر تمام اعضای گروه یا اکثریت آن‌ها باشد.

با توجه به آنچه گذشت، خوب است حداقل یک‌بار در طول سال تحصیلی، زمانی را به نقاشی گروهی در کلاس هنر اختصاص دهیم. معمولاً موضوعاتی که با جشن‌ها و برنامه‌های نمایشگاهی مدارس هم‌خوانی داشته باشند و امکان ارائه‌ی

نقاشی گروهی با موضوع دهه‌ی فجر، مرکز ۱۵ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۹۵



اثر نهایی در نمایشگاه وجود داشته باشد، انتخاب بهتری هستند، زیرا نتیجه‌ی نهایی فعالیت گروهی دانش‌آموزان در معرض دید قرار می‌گیرد و تمام اعضای گروه خود را در موفقیت نهایی اثر شریک می‌دانند. در این روش، دانش‌آموزان با یکدیگر مقایسه نمی‌شوند و محصول نهایی کلاس هنر با تمام نقاط ضعف و قوت، در اجرایی گروهی به نمایش گذاشته می‌شود. در نقاشی گروهی، هم‌پوشانی‌هایی رخ می‌دهد که به یکدستی نهایی فعالیت هنری می‌انجامد. از این رو، کودکان درمی‌یابند چطور با هماهنگی، هم‌فکری و شناخت توانمندی‌های هر یک از اعضای گروه، با مشکلاتی که بر سر راه فعالیت هنری قرار می‌گیرد برخورد کنند و چگونه مشکلات جنبه‌های دیگر زندگی را به کمک یکدیگر برطرف سازند. نقاشی گروهی در پیوند با یادگیری گروهی می‌تواند یکی از بهترین روش‌ها برای ایجاد تعامل بیشتر بین کودکان باشد. در این روش، مهارت‌های علمی، ذهنی و ذوقی کودکان تکامل می‌یابد و اعضای گروه در تعامل برای رسیدن به یک هدف مشترک،

به تکمیل یکدیگر می‌پردازند و هر یک از اعضا، با تکیه بر توانمندی‌هایش، در مسیر تکامل نقاشی نهایی تلاش می‌کند و به یاری اعضای دیگر می‌شتابد. آنچه در این فرایند رخ می‌دهد، یادگیری پایدارتر و عمیق‌تر در ذهن کودکان را در پی دارد. از این رو، نقاشی گروهی در پیوند با یادگیری گروهی، به آموزش مهارت‌های زندگی نیز می‌پردازد. این مهارت‌ها تنها با تمرین‌های زیاد به نتیجه می‌رسند.

نکته‌های کلیدی در نقاشی گروهی

با توجه به آنچه گذشت و اهمیت نقاشی گروهی در پیوند با روش یادگیری گروهی، در ادامه، اصلی‌ترین ویژگی‌ها در فرایند اجرای نقاشی گروهی را برمی‌شماریم. توجه به این نکته‌های کلیدی می‌تواند روند اجرای برنامه و دسترسی به نتیجه‌ی مطلوب در روند یادگیری گروهی را تضمین کند.

۱. یک یا دو جلسه از برنامه‌ی کلاس هنر را به نقاشی گروهی اختصاص دهیم.
۲. در مورد محیط فیزیکی کلاس فکر کنیم و فضا را برای فعالیت گروهی



فرایند نقاشی گروهی با موضوع دهه‌ی فجر، مرکز ۱۵ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۹۵

آماده‌سازی کنیم. مثلاً جای نیمکت‌ها و صندلی‌ها را تغییر دهیم یا به حیاط مدرسه برویم یا برنامه‌ی نقاشی گروهی را در یکی از اردوهای خارج از مدرسه طرح‌ریزی کنیم.

۳. از کاغذهای رولی یا مقواهای سایز بزرگ استفاده کنیم تا دانش‌آموزان فضای کافی برای نقاشی کردن داشته باشند.

۴. کاغذ رولی را روی میز یا زمین پهن کنیم یا روی دیوار، با توجه به میانگین قد دانش‌آموزان، نصب کنیم.

۵. بهتر است از ابزارهای مانند گواش استفاده کنیم. به دلیل ماهیت ذاتی این رنگ، کودکان در استفاده از آن آزادی عمل بیشتری دارند.

۶. رنگ‌ها را به صورت مجزا، همراه با قلم‌موهای مشخص برای هر رنگ، در اختیار دانش‌آموزان قرار دهیم.

۷. از دانش‌آموزان بخواهیم قلم‌موهای هر رنگ را فقط برای همان رنگ استفاده کنند.

۸. یک سطل آب برای شستن قلم‌موها در دسترس داشته باشیم.

۹. موضوعی متناسب با یکی از فعالیت‌های نمایشگاهی مدرسه انتخاب کنیم تا نتیجه‌ی نهایی نقاشی گروهی، در نمایشگاه مدرسه به نمایش گذاشته شود. در این فرایند، فعالیت گروهی کلاس در پیوند با فعالیت‌های جمعی جامعه‌ای بزرگ‌تر (مدرسه) قرار می‌گیرد.

۱۰. در مورد موضوع، با دانش‌آموزان تبادل نظر کنیم و موضوع را از جنبه‌های گوناگون به بررسی بگذاریم.

۱۱. مهارت‌های کار گروهی را به روشنی توضیح دهیم. روی خوب گوش دادن، رعایت نوبت و تصمیم‌گیری تأکید کنیم.

۱۲. از آنجا که کسب مهارت‌های لازم برای کارهای گروهی به زمان و تمرین نیاز دارد، شکیباً باشیم.

۱۳. روی قواعد مشخص و مؤثر ایستادگی کنیم.



فرایند تکمیل نقاشی گروهی با موضوع دهه‌ی فجر، مرکز ۱۵ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۹۵



تعدادی از اعضای کارگاه نقاشی در کنار نقاشی تکمیل‌شده‌ی گروهی با موضوع دهه‌ی فجر، مرکز ۱۵ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۹۵

دارند، حاضر می‌شود. مشاهده‌ی چگونگی همکاری دانش‌آموزان با هم می‌تواند اطلاعات مناسبی را برای ارزشیابی دانش‌آموزان فراهم آورد.

در نهایت می‌توان چنین نتیجه گرفت که نقاشی گروهی در پیوند با روش یادگیری گروهی قرار دارد و بر روند یادگیری دانش‌آموزان بسیار تأثیرگذار است. مزیت‌های فعالیت‌های گروهی را، با توجه به نظر محققان، می‌توان به شرح زیر دسته‌بندی کرد؛ مهارت‌هایی که می‌توانند از این میانی کسب شوند و در تمام عمر به کار آیند عبارت‌اند از:

پذیرفتن و ارائه‌ی انتقادهای سازنده، گوش دادن فعال، پرسیدن، کنترل کردن و تأیید، توافق، اجرای قوانین توافق شده، رعایت دستورالعمل‌ها، توجه به هدف، توجه به نظر دیگران، ارتباط دادن میان ایده‌ها، تمرکز روی فعالیت، بروز رفتار مناسب در موارد نبود توافق، رعایت وقت، گفت‌وگو کردن، سامان‌دهی، طراحی، ارائه‌ی ایده به دیگران، حل مسئله، تأمل بر یادگیری، رفتار و تفکر، گزارش دادن، خطرپذیری، توضیح خواستن، خودارزشیابی، سهیم شدن، دادن پیشنهادهای جایگزین، کمک یا حمایت دیگران، مسئولیت‌پذیری، یاد دادن به دیگران، مدیریت زمان، درک نظر دیگران، استفاده از حرکات بدنی و نگاه. ■

منابع

۱. استرایکر، سوزان و وارنر، سالی. (۱۳۸۴). **کلیدهای پرورش خلاقیت هنری در کودکان و نوجوانان**. ترجمه‌ی اکرم قیطاسی. انتشارات صابرین، کتاب‌های دانه. تهران.
۲. پژوهشی، اردشیر (۱۳۹۶). **تولد یک موزه**. تندیس. شماره ۳۵۴.
۳. حسینی، افضل‌السادات (۱۳۹۴). **خلاقیت در هنر**. انتشارات. آها. تهران.
۴. مورداد، کت و ویلسون، جنی (۱۳۹۰). **آموزش و ارزشیابی مهارت‌های زندگی**. همکاری گروهی. ترجمه‌ی حسین دانش‌فر. فاطمی. تهران.

فعالیت‌های گروهی مهارت دانش‌آموزان را در برقراری روابط اجتماعی افزایش می‌دهند و سبب می‌شوند آن‌ها در برابر تفاوت‌های فردی حساس‌تر باشند و از راه‌های گوناگون با دیگران ارتباط برقرار کنند. در این روش، کودک یاد می‌گیرد میزان آموخته‌هایش را با دیگران سهیم شود و خود نیز از دیگران بیاموزد. همچنین، در نقاشی گروهی، معلم با مشاهده‌ی فعالیت گروه، به ارزیابی کار آنان می‌پردازد و در جایی که به کمک نیاز

۱۴. قابلیت‌های فردی را بشناسیم تا در محول کردن مسئولیت قدرتمند عمل کنیم.
۱۵. وقت کافی بدهیم. کار گروهی نیازمند استفاده از مهارت‌های متنوع است و دانش‌آموزان برای رسیدن به نتیجه‌ی دلخواه به زمان بیشتری نیاز دارند.
۱۶. محل قرارگیری اعضای گروه را با توجه به شرایط تغییر دهیم.
۱۷. همواره به جست‌وجو، مطالعه و تفکر کردن در مورد موضوع اهمیت دهیم.